

χοντροκοπίας, κ' είναι καμωμένη με τὸ δημοσιογραφικὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ δάσκαλος, ὁ φοιτητὴς τῆς φιλολογίας, ἡ κιτρινοπρόσωπη δεσποινίδα, ἡ ἄγρια κερά καὶ τὸ ἀπαραίτητο χοντροδουλικό. Λίγος ἔρωτας γι' ἀλάτι καὶ τὰ καλαμπούρια κ' οἱ ἀσυνταξίες τοῦ δάσκαλου. Μὰ τὸ δάσκαλο αὐτόνε, ποὺ σατυρίζεις, κακόμοιρε Ἄννινε, ἐσὺ καὶ οἱ ὅμοιοι σου τονε βοηθήσατε με τὰ χέρια σας νὰ γίνη ὁ βραχνάς κι ὁ τύραννος μιᾶς δλάνκαιρης Φυλῆς. Κι ἂν αὐτὸς εἶναι ἡ μιὰν ἄκρη τῆς κακοροϊζικιάς της, ἡ ἄλλη ἄκρη εἴσατε εἰσεῖς.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ΔΕΝ εἶναι πάντα εὐκολὸ νὰ λήη κανεὶς τὴ γνώμη τοῦ γιὰ τὰ βιβλία ποὺ τοῦ πέφτουνε στὰ χέρια. Ἄν τὴν πῇ, τί βγαίνει; Αὐτὸς μένει με τὴ γνώμη του, καὶ τὸ βιβλίο με τὴν κυκλοφορία του. Τὸ βιβλίο ποὺ με σκλαβώνει ἐμένα, ἀφήνει ἀδιάφορο τὸ γείτονα μου. Καὶ τάντιθετο Πρέπει, λένε, νὰ ξαναγραφῇ τὸ βιβλίο γιὰ νὰ τοῦ κἀνῃ ἄλλη θινὴ κριτικὴ, νὰ δείξῃς δηλαδὴ λιθάρι τὸ λιθάρι τὸ δρόμο ποὺ ἀκολοῦθησε ὁ τεχνίτης, καὶ πετράδι τὸ πετράδι πῶς ἐφτείαζε τὸ ἔργο του. Μὰ καὶ πάλι, δυὸ κριτικοί, με τὸν ἴδιο τρόπο δουλεύοντας, μπορεῖ νὰ φτάσουνε σ' ἀντίθετα συμπεράσματα. Κ' ἔτσι καταντᾷ ἡ κριτικὴ—ὅπως μάλιστα γίνεται στὸν τόπο μας—ἀτομικὴ ἐντυπωσολογία. Αὐτὰ συλλογίζουμαι ξεφυλλίζοντας τὰ βιβλία ποὺ σταλθήκανε στὸ «Νουμᾶ» τοὺς δυὸ τελευταίους μῆνες. Καὶ μόνο ἀπὸ τὸ ξεφύλλισμα, τί διαφορετικὲς ἐντύπωσε!

Ποιητικὰ τὰ περσότερα. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα οἱ **Θρύλοι** τοῦ Χρίστου Βαρλέντη (Ἀθήνα, 1910, 118 πυκνοτυπωμένες σελίδες, Δρ. 2). Οἱ καλῆτεροι στίχοι τοῦ ἀπ' ὅτους εἶχε τυπώσει σὲ περιοδικὰ καὶ φημερίδες μέσα στὰ 20 χρόνια ποὺ περάσανε ἀπὸ τὰ 1890. Γνώριμά μου παλιά, πολλὰ του ποιήματα. Πόσα πρωτοχάρηκα μέσα στὸ «Νουμᾶ», σὰν τίς «Στροφές» του κείνες ποὺ τίς προτιμῶ ἀπ' ὅλα τᾶλλα! Ξέρει καὶ τεχνολογᾷ τὸ στίχο του ὁ Βαρλέντης καὶ ποτὲ δὲν κρούει ἄμαθας στὴ λύρα του τραγούδι, — ἄς εἶναι καμιά φορὰ καὶ τραγούδι ποὺ δὲν μπάνει στὴν καρδιά μου ἢ δὲ φτερώνει τὸ νοῦ μου. Ψεγάδι ἄλλο δὲν τοῦ βρίσκεις, ἐξὸν ἀπὸ αὐτό: καμιά φορὰ... Καὶ στὰ πατριωτικὰ του ἀκόμα τραγούδια περνᾷ, πιδέξιος τιμονιέρης, ἀλάργα ἀπὸ τὴν ξέρα τῆς πατριδοκοπίας, καὶ «τῆς ἀγάπης» του οἱ στίχοι εἶναι *ἀγαπητεροί*,—ὅπως ἀκουσα στὴν Κρήτη νὰ λένε τοὺς συμπαθητικούς. Κ' ἡ σατυ-

ρική του φλέβα διόλου λιανή. Καὶ τῆς γλωσσικῆς ἰδέας ἄξιο παληκάρι ὁ ποιητής. Τὸ λέει καὶ μοναχὸς του:

«Ἐσκυφα κι ἀπογκράστηκα τὴ Ρωμισούνη γύρω
κ' ἡ γλώσσα της ἐστάλαξε μέσα μου τᾶγιο μῦρο.
Κ' ἔγινε γιὰ χατήρι της καὶ γιὰ τὴν ὁμορφιά της
ἀπαρητητὴς τοῦ δάσκαλου καὶ δουλευτῆς χωριάτης.»

Καλότυχος ὅποιος θυμίζει τὸ χωριάτη ποὺ δοξάζει ὁ Παλαμάς:

«...Χωριάτη, ἦρθα γιὰ σένα
τὸ δέντρο ἀδρὸ τοῦ ρίζωσε στὰ βάθια τῆς ψυχῆς σου
φέρει λουλούδι ζωντανὸ στὰ χεῖλῃ σου τὸ λόγο!»

Γιατί ὅμως τὰ ποιήματα τοῦ τόμου νὰ μὴν εἶναι ὅλα τυπωμένα με τὴ χρονολογία τους, παρὰ μερικὰ μονάχα; Ἔτσι θάβλεπε ὁ ἀναγνώστης πῶς φούντωσε καὶ ἀνθίσε τὸ ποιητικὸ τους δέντρο, καὶ δὲ θὰ δυσκολευότανε νὰ ξεχωρίσῃ τὸ ξεβλασταρῶμα τῆς πρώτης νιότης ἀπὸ τὸ ψιμὸ τὸ παρχκλάδι... Τὸ λέγω αὐτό, γιατί ὁ τόμος τοῦ Βαρλέντη θὰ λογαριαστῇ μιὰ μέρα ὅπως τοῦ ἀξίζει καὶ γιὰ τὴν Τέχνη καὶ γιὰ τὴ γλώσσα μας. Ὅχι σὰν τὰ **Δειλινὰ** τῆς κυρίας Ἑλένης Σ. Σβορώνου (Σάμος, 1910, σελ. 110), ποὺ μ' ὅλο τὸν ἐγκωμιαστικὸ πρόλογο τοῦ κ. Ἰω. Γ. Φραγκιά, δὲ συγκινοῦνε παραπάνου ἀπὸ τὰ συνηθισμένα «τραγουδάκια μας», ποὺ τόσο ἀπλόχερα δημοσιεύουνε μερικὰ φύλλα εἰκονογραφημένα, βδομαδιατικὰ καὶ καθημερινά. Πόσο εἰλικρινὰ τὸ λέει κ' ἡ ἴδια στὴν αὐτοφλή, κακὴ της μοῖρα» (τὴν ποιητικὴν, βέβαια):

«Ἀθέλητα σ' ἀκολουθῶ με ραγισμένη λύρα!»

Καὶ πόσο ἀνείλικρινὰ χωρτεῖται, ἄμα τραγουδάει:

«Πόσον ἡ λύρα μου γλυκὴν θὰ εἶχε τόνον, μαγικόν,
ὅν εἶχα τάλαντα πολλὰ ἀντὶ τὸ ἐν ποιητικόν!...»

Θὰ εἶχε κανεὶς περσότερα νὰ πῇ γιὰ τὰ **Ἠλύσια**, ἄλλη ποιητικὴ συλλογὴ κι αὐτὴ, τοῦ Γασπ. Βιδούρη «Ἡπειρώτου» (Κωνσταντινούπολις, Τυπογραφικὰ Καταστήματα ἡ «Ἀνατολὴ», 1910, σελ. 78, Φρ. 1), ἂν ὁ ποιητὴς δὲν ἐβγαινε μ' ἓναν προλογάκο του, «ἀψηφητὴς κάθε κριτοῦ με ζαρωμένα φρύδια καὶ κάθε κακολόγου περιφρονητῆς», νὰ κηρύξῃ: «Εὐγνωμοσύνη θὰ χρεωστῶ σ' ἐκεῖνον, ποὺ θὰ με καταλαβῇ. Γιὰ τοὺς ἄλλους, ποὺ δὲν θὰ με νοιώσουν, δὲν με μέλει.» Ἀπὸ τὰ λόγια τοῦτα καταλαβαίνει κανεὶς πῶς τίποτα θαμπὸ δὲν ἔχουνε τὰ «Ἠλύσια», τὰ πολυφωτισμένα δυστυχῶς με τὰ παρδαλὰ φανάρια τῆς πιὸ ἀκανόνιστης μιχτῆς καὶ τῆς πιὸ ἄτεχνης στιχουργίας, ὅπου πνίγεται τὸ φυσικὸ ποιητικὸ αἶσθημα ποὺ κάπου-κάπου ξεπεταρίζει. Ὁ νέος ποιητὴς ποὺ ἀποκοτᾷ νὰ συνταιριάξῃ τὰ γλυκὲφθογγα καὶ τὰ μυρίπνοα καὶ τὰ

«σιγάτεν με τὰ αἰματοχαροῦσαν, ἀβαλάμι» καὶ «νεχτάρη», καὶ τὴν ἀραδινὴν με τὴν «ξωθιά», ἃς μάθη πῶς χασμωδίες σὰν αὐτὴ ἐδῶ :

«Κοιμήθητε, ὦ ἱερὲς σκιὰς τόσων ἡρώων !...»

οὔτε ἡ καθαρεύουσα τοῦ 70 δὲν τίς σηκώνει. Κρῖμα στὸ γλωσσικὸ πλοῦτο ποὺ φάνεταί πῶς πῆρε προίκα ἀπ' τὴν πατρίδα του ὁ Ἑπειρώτης στιχουργός !

Ἄλλος πρόλογος, σὰν ἐπίτηδες βαλμένος γιὰ νὰ προδιαθέσῃ ἄσκημα τὸν ἀναγνώστη εἶναι κι αὐτός ποὺ διάβασα στους **Γίγαντες**, τὸ βιβλίο τοῦ κ. Μιχ. Π. Παπαστρατηγάκη (Ἀθήνα, Τυπογρ. Μ. Καρακωνσταντίνου, σελ. 108, Δρ. 2). Γιατί τόσο δυσαρμονικὰ πράγματα, καὶ στὴ γλώσσα, καὶ στὸ νόημα, καὶ στὸ γράψιμο, σ' ἓνα βιβλίο—ρομάντσο με ἀξίωσες πεζοῦ τραγουδιοῦ—ποὺ σκοπὸς του εἶναι τὴν Ἀρμονίαν νὰ ὑμνήσῃ ; Καλὴ καὶ ἅγια ἡ Νιτσεϊκὴ καταφρόνεια τοῦ κόσμου τῆς ψευτιᾶς καὶ τῶν εἰδώλων, ἀλλὰ τότε, γιὰ ποιόν οἱ προφητεῖες, πῶς ἡ Μεγάλῃ αὖρα ἐρχεται ; Οἱ διχλεχτοὶ δὲν τίς ἔχουν ἀνάγκη. Μὰ καὶ ὅλο τὸ βιβλίο—ἓνας ὕμνος κορυθαντικὸς στὴ λευτεριά, καὶ στὴ σάρκα καὶ στὴν Ἀρμονίαν, ποὺ ἀμπορεῖ καὶ κλίνει μέσα της σφιχτὰ Σοφία, Δύναμη κι Ἀγάπη, ποὺ γίνονται «Γίγαντες» ὅσοι τὴν πιστεύουνε,—εἶναι ἀένας πρόλογος σ' ἓνα μεγαλῆτερο ἔργο. Ἀς τὸ περιμένουμε. Ἴσως ἐκεῖ βροῦμε κυρίαρχη καὶ φανερὴ τὴν Ἀρμονίαν, ποὺ τώρα μᾶς τὴν ἔκρυψε ὁ συγγραφέας κάτω ἀπὸ σφανταχτερὰ γυαλικά ἀνάκατα μ' ἀληθινὰ διαμάντια, σωριασμένα δίχως ρυθμὸ καὶ σειρά καὶ τάξη—ἴσως γιὰ νὰ μᾶς τωφρονίσῃ με τὸ παράδειγμα. Ἔτσι κ' οἱ ἀρχαῖοι Σπαρτιάτες μεθούσανε τοὺς σκλάβους καὶ τοὺς ἀφῆνανε νὰ κυλοῦνται φρενιασμένοι καὶ ξετραχηλισμένοι, γιὰ νὰ διδάξουνε τὰ παιδιὰ τους νὰ μὴν πίνουνε κρασί.

Νὰ κ' ἓνα βιβλιαράκι τοῦ φίλου καὶ παλίου δημοτικιστῆ Χαρ. Ἀνδρ. Παυλάντη (Χαρ. Ἀνδρεάδης) με τὸν τίτλο **«Πῶς Θεραπεύονται οἱ ἐλῶδεις πυρετοὶ (διαλείποντες, κακοήθεις καὶ κωματώδεις) σὲ διάφορους λαούς, με 16 πρακτικὰ συστήματα, φτηνά, εὐκόλα, ἀποτελεσματικὰ καὶ σὲ λίγες μέρες.** (Ἀθήνα, Τυπογραφεῖο Νομικῆς, 1910, σελ. 34, στὴν Ἑλλάδα 2 δεκάρες, στὸ ἐξωτερικὸ 1)2 δραχμῇ.) Ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου λείει τὸ περιεχόμενό του, καὶ ὁ σκοπὸς του ἐθνικώτατος : νὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τίς θερμές. Κι ὁ σκοπὸς ἀγιάζει τὰ μέσα. Γι' αὐτὸ φαίνεται πῆρε ὁ Ἀνδρεάδης ποιητικὴ ἄδεια καὶ μᾶς τῷγραψε τὸ βιβλιαράκι του στὴ μιχτή : γιὰ νὰ τὸ διαβάσουνε κι ὅσοι δὲν ξέρουνε γράμματα, ὅχι μονάχα οἱ γιατροί...

Καὶ σὰν αὖρα δροσερὴ ἐρχεται ἀπὸ τῆς Ἰω-

νίας τὰ κρογιάλια ἄλλο βιβλίο σὲ στίχους. Εἶχε φτάσει πρωτίτερα ἡ φήμη του. Κ' εἶν' αὐτὸ τοῦ Στέλιου Σεφεριάδη ὁ **Οἰδίπους Τύραννος** : Τραγωδία Σοφοκλῆ (Σμύρνη, Τυπογρ. ὁ «Τύπος», 1910, σελ. 87, φρ. χρ. 2.50). Εἶχε πικίξει τὸν περασμένο Ἀπρίλη τὴν μετάφραση αὐτὴ ὁ θίσας τῆς Κας Κυβέλης στὴ Σμύρνη, καὶ νίκη τῆς Τέχνης καὶ τῆς Ἰδέας στάθηκε ἡ παράσταση ἐκείνη. Ἀδιάφορο ἂν ἔχουνε μερικοὶ ἐντιλογίες γιὰ τὴ μέθοδο ποὺ ἀκολούθησε ὁ μεταφραστής, θέλοντας νὰ ποδώσῃ τὸ ἀρχαῖο δράμα σὲ στίχους δεκαπεντασύλλαβους καὶ με ῥίμα, διπλὸ σκόνταμα ποὺ ἔδαλε θεληματικὰ στὴν ποιητικὴ του δουλειά. Ἔτσι καταντᾷ, γιὰ νὰ γεμώσῃ ὁ δεκαπεντασύλλαβος, νὰ γίνεται πολλὲς φορές νερούλο τὸ νόημα, καὶ νὰ γίνεται στρυφνότερο με τὸ κυνήγι τῆς ῥίμας στὰ κακόβαρα μονοπάτια τοῦ στίχου. Εἶταν ἀνάγκη νὰ θυμίζῃ ὁ Οἰδίποδας με τὴ φόρμα του αὐτὴ κάποια μισερὰ στιχοδράματα τῆς ἀθηναϊκῆς φουρνιάς ; Ἀπὸ τᾶλλο μέρος ὅμως θυμίζει καὶ τὸ χαριτωμένο στίχο τοῦ Κρητικοῦ θεάτρου, κι αὐτό, θαρρῶ, εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ πῶ γιὰ τὸ μεταφραστὴ ὅτι καὶ γιὰ τὸν Οἰδίποδά του ὁ ἱερέας :

«Χαρούμενος μοῦ φαίνεται, γι' αὐτὸ καὶ θάχῃ βίνει, τὴ δάφνη τὴ μυριόκαρπη πολύγυρο στεφάνι.»

ΚΑΙ μιὰ μετάφραση ἀκόμα—στὴ γαλλικὴ ὅμως γλώσσα αὐτὴ—ἡ Anthologie populaire de la Grèce Moderne (Paris, 1910, ἔκδοση τοῦ Mercure de France, σελ. 276, Φρ. 3.50), κερωμένη ἀπὸ τὸ σοφὸ ἑλληνιστὴ Hubert Pernot. Τὰ διχλεχτὰ δημοτικὰ μας τραγούδια, μεθωδικὰ χωρισμένα, καὶ συντροφεμένα με σύντομα ἐξηγητικὰ σημειώματα γιὰ τὴν πηγὴ καὶ τὴν ἱστορίαν του τὸ καθένα, ἔχουνε μεταφραστῆ σὲ πεζὸ γαλλικὸ λόγο ρυθμικὰ καὶ με χάρη, μὰ καὶ τόσο πιστὰ, ποὺ ὁ Ἕλληνας ἀναγνώστης, ἀκολουθώντας τὴ γαλλικὴ φράση ἀθελά του παίρνει τὴν περπατησιὰ τοῦ δημοτικοῦ μας στίχου.

Ἀφοῦ ὁ λόγος γιὰ ξένα, ὁ φίλος Ν. Ποριώτης με παρακαλεῖ νὰ γράψω γιὰ τὰ **Τραγούδια τῆς Μέλιττας** (I canti di Melitta, — Ancona, Giovanni Puccini e figli editori, σελ. 76, φρ. 2), ποὺ τυπωμένα σὲ ὠραία ἔκδοση τοῦ ἔστειλε ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν εἰς τὴν ἁγίαν Ἑλλάδα ὁ τόσο βαθιὰ ποτισμένος ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἀρμονίαν Ἰταλὸς ποιητής, ὁ κ. Giuseppe Lipparini. Ἀπὸ τὰ «ἐρωτικὰ» τοῦτα τραγούδια ποὺ πρωτοφανήκανε στὴν Poesia, μερικὰ εἶχανε τυπωθῇ, μεταφρασμένα στοὺς ρυθμοὺς τοῦ πρωτότυπου, ρυθμοὺς ποὺ ἀκολουθοῦνε κι αὐτοὶ τοὺς ἀρχαίους ἑλληνικούς, ἓνα στὸ «Νουμά» καὶ ἄλλα στὰ «Παναθήναια». Γιὰ

τὸ εὐχαριστῶ πρὸς τὸν ποιητὴν, ὁ συνεργάτης μας τοῦ μεταφράζει καὶ τὸ ἐξῆς :

ΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ

“Αχ ! θησαυροὶ μου φτωχοί, τῆς χαρᾶς ἀνωφελέστερη βρύση !
Ὡ Κίβη, θυμᾶσαι τὴν πρώτην

φορὰ, ποὺ στίλβωσες πόθου ματιεὶς στὰ κρυμμένα μυστήρια ;
Κατάρρα σὲ κρίνει τὴ μέρα !

“Ὅμως, θυμᾶμεν πῶς σοῦ ἀντρεϊώθη τὸ αἱμάτινο ττόμα,
λυμένα τὰ γόνατα γέροντο.

ΦΥΛΛΟΛΟΓΟΣ

Σημ.—Βιβλία ποὺ ἔλαβε ἀκόμα ὁ «Νουμάς» : «Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν ἐν τῇ Νεοελληνικῇ» ὑπὸ Ἀθανασίου Χ. Μπούτου. Ἐν Ἀθήναις, τυπ. Π. Δ. Σακελλαρίου 1910, σελ. 54 Δρ. 2.—«Περὶ τοῦ Νεοελληνικοῦ Λεξι-κοῦ», ἴδιος συγγραφεύς, ἴδιο τυπογραφεῖο, σελ. 4.—«Les Poèmes», nouvelle série No 1, revue. Paris, Juillet 1910, Falque, éditeur.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ.—Ἀφοῦ μας ξαναεῖπανε ὅλα τὰ παλιὰ καὶ γινωστὰ γιὰ τὴν καθαρεύουσά τους, συχάσκανε τὸν περασμένο μῆνα οἱ καθαλιέροι της. Τσατίσματα—ὅπως λένε οἱ Σμυρνιοὶ—κᾶπου-κᾶπου. Ἡ «Ἀθῆναι» (31 Ἰουλίου) γράφοντας γιὰ ἓνα κκινούριο περιοδικό, λέει πὼς βγήκε ἀποικιλωτάτον εἰς ὕλην καὶ καλλιτεχνικὰς εἰκόνας, ἀλλὰ καὶ πολὴν μαλλιαρωσύνην, ἡ ὁποία ἀφαιρεῖ [τί ἀφαιρεῖ ;] ἀπὸ τὴν γενικὴν βαθμολογίαν τοῦ κομποῦ αὐτοῦ τεύχους». Καὶ τὸ «Ἐμπρὸς» τῆς ἴδιας μέρας, μι-λώντας γιὰ τὶς διπλωματικὰς εἰρωνεῖες τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ στοὺς ρεπορτέρηδες του, ποὺ τοὺς εἶπε γιὰ τὰ Πανεπιστημιακὰ, πρῶτα πὼς βρίσκε-ται στὴν «προδιοίκηση τοῦ Προοιμίου» καὶ ὕστερα πὼς ἔφτασε στὸ «χᾶρτη τῆς Σχολικῆς τοπογρα-φίας», γράφει : «—Τί εἶναι πάλιν αὐτό ; ἤρχισαν ἀλληλερωτώμενοι οἱ δημοσιογράφοι. —Αὐτὸ εἶναι μαλλιαρῖσμος εἰς καθαρεύουσαν γλῶσσαν.»

Μὰ ἡ «Ἀκρόπολις» δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ κοιμη-θοῦνε σὲ χλωρὸ κλαρὶ τοὺς φίλους. Στὰ Λακωνικά της (22 Ἰουλίου) γράφει γιὰ τοὺς «Πάτρους», πὼς «ἀφοῦ ἔχουν νὰ βγάζουν καὶ μοιράζουν τζάμπα τὸ ἀγαθὸν προθέσεων φυλλαράκι, καλὰ θὰ ἔκαμαν ἂν τὸ ἐξωντανοποιούσαν λιγάκι τὴν τε γλῶσσαν τὸ τε περιεχόμενον. Τὸ κύριον ἄρθρον, τὰ χρηστὰ δι-δάγματα, διπλωνώμενα καὶ ξανχδιπλωνώμενα, σὺν ρευματικὰς γερόντιας, στῆς ὑπερκαθαρεύουσας τὰ πα-πλώματα, καταντοῦν ἀέρας φρέσκος» κτλ. Καὶ σ' ἄλλο φύλλο (29 Ἰουλίου) λέει γιὰ τὸν ὑποψήφιο κ. Π. Λαγοπάτην : «Δὲν θὰ ἦτο δυνατόν, ἀφοῦ ὁμιλεῖ πρὸς τὸν λαόν, νὰ μεταχειρίζεται γλῶσσαν ἀπλου-στέραν ; Τὰ ὠραῖα του λόγια ζήτημα εἶναι ἂν ἐνόη-σαν οἱ μισοὶ ἐκ τῶν ἀκροατῶν, διότι ἐλέχθησαν εἰς στρυφνὴν καθαρεύουσαν.»

Καὶ μόνο στὰ «Παναθηναῖα» (τεύχος 235—6 τοῦ Ἰουλίου σελ. 216 καὶ 217) βᾶσταξε ὁ καυγᾶς. Τονὲ βᾶσταξε δηλαδὴ ὁ κ. Α. Σκιας (τὰ συχαρήκια μας ποὺ ἔγινε καθηγητὴς καὶ τὸ Πανεπιστήμιο !),

μὲ νέα ὅμως ὑποχώρηση. Παραδέχτηκε πιά πὼς ἡ δημοτικὴ ζῇ καὶ βασιλεύει καὶ εἶναι φιλολογικὴ ἀδιάλεκτος», δίπλα στὴν καθαρεύουσά του. Ἀ' Α'φοῦ δηλαδὴ κατέχομεν ἱκανὸν ἀριθμὸν δημοτῶν ἀγμά-των ἐξαίρετου ποιητικῆς ἀξίας, ὑπάρχουσι δὲ καὶ παραδείγματα ποιητῶν εὐδοκίμως μεταχειρισθέντων διάλεκτον περίπου ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν ἀγμάτων ἐκείνων, δυνάμεθα νὰ καλλιεργήσωμεν καὶ τὴν δη-μῶδην ταύτην διάλεκτον ἰδίως μὲν ἐν τῇ ποιήσει, ἀλλ' οὐχ ἥτιον καὶ ἐν τῇ πεζογραφίᾳ εἰς ὅσα εἶδη φαίνεται εὐδοκιμοῦσα. Τοῦτο οὐδεμίαν βλάβην δύ-ναται νὰ προξενήσῃ οὔτε εἰς τὴν γλῶσσαν οὔτε εἰς τὴν λογοτεχνίαν. Ἐπιβλαβὲς ὅμως καὶ ἄτοπον θεωρῶ μόνον τοῦτο, ἥτοι νὰ γράφῃ τις ἔργον τι ἐν τῇ καθαρεύουσῃ κατὰ τὰ ἐννεα δέκατα καὶ ἔπειτα νὰ νομίζῃ ὅτι ὀφείλει νὰ ἐκχυδαίσῃ ἐκ τοῦ προχεί-ρου καὶ ὅπως τύχῃ τὸ ὑπολοιπὸν ἐν δέκατον, ἐτι ἐπιβλαβέστερον δὲ νὰ νομίζῃ καὶ νὰ λέγῃ ὅτι ταῦτα πράττων γράφει δῆθεν τὴν δημοτικὴν καὶ νὰ ψάλλῃ κατὰ τῆς καθαρεύουσας μυρία ὅσα.» Πολὺ σωστά. Φαίνεται ὅμως πὼς ὁ κ. Σκιας μονάχα γιὰ τὰ «Παναθηναῖα» μιλάει καὶ γιὰ τὴ γλῶσσαν τους, ποὺ δὲν εἶναι οὔτε δημοτικὴ οὔτε καθαρεύουσα. Καὶ γι' αὐτὸ τὰ «Παναθηναῖα» βγαίνοντες νὰ τοῦ ἀπαντήσουμε καὶ νὰ διαπεντήσουμε τὴ δημοτικὴν ποὺ αἶχει μὲ τὸ μέρος της τοὺς φυσικοὺς νόμους, τὴν ἀλήθειαν, τὴν ζωὴν, τοῦ ἀπαντοῦνε μὲ τὴν ἀκα-νόνιστή τους καθαρεύουσα καὶ τονεῖ βρίζουνε τὸν ἄνθρωπο πὼς «δὲν ἐπρόσεξεν», δὲν ξέρει δηλαδὴ τὸ ζήτημα. Τὸ ξέρει καὶ τὸ παραξέρει ὁ κ. Σκιας, ἀφοῦ παραδέχεται τὴ δημοτικὴ καὶ στὴν πεζογρα-φίᾳ «εἰς ὅσα εἶδη φαίνεται εὐδοκιμοῦσα»—σ' ὅλα δηλαδὴ. Τὰ «Παναθηναῖα» δὲν τὸ ξέρουνε, ποὺ μόνον στὴν ποίησιν καὶ στὸ χωριάτικο διήγημα τὴν παραδέχονται, καὶ σ' ὅλα τὰλλα εἶδη τοῦ λόγου θέλουνε τὴ μιζοβάρβαρη καθαρεύουσά τους.

ΑΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ἓνα φίλο, στὰ ξένα)

Ἀθήνα, 5 τοῦ Τριμηνη.

Ἐκλογὲς ἔχομε, κ' εἰδητὴ δὲ θὰ τῶπιρνες, ἂν οἱ κομματικοὶ μας ἀρχηγοί, γιὰ νὰ χτυπήσουνε τὸ Βενιζέλο καὶ τὸ Δραγούμη, δὲν ἀνακατεύανε τὸν κόσμον μὲ τοὺς ἄλλους Κρητικοὺς ὑποψήφιους γιὰ τὴν Ἐθνικοσυνέλευση. Τοὺς βάλανε κάλπη δίχως νὰ τοὺς ρωτήσουνε. Οἱ Νεότουρκοι ἔγριψανε, οἱ Δυνά-μες μπηχάνε στὴ μέση, φοβερίζουνε νὰ ξανακᾶμουνε κατοχὴ. Ὁ Μιχελιδάκης μὲ τοὺς ἄλλους δηλώσανε πὼς δὲν τὴ δέχονται τὴν ὑποψηφιότητα. Ὁ Βενι-ζέλος τὸ εἶχε δηλωμένο ἀπαρχῆς, μὰ νὰ δοῦμε τί θὰ βγῇ ἀπὸ τίς κάλπες. Γιατὶ φαίνεται πὼς στὴν Ἀθήνα τοῦλάχιστον οἱ Κρητικοὶ θὰ ψηφιστοῦνε, γιὰ τιμητικὴ ἐκδήλωση—ὅπως δὲ τότε κι ὁ Ράλλης, ποὺ ἔγιν' ἀφορμὴ νὰ γίνῃ ἀληθινὰ διπλωματικὸ ζή-τημα ἢ ἐκλογὴ. Ὡς τόσο ὁ Βενιζέλος, περνώντας ἀπὸ τὴ Βενετία (ὅπου τοῦ βγάλανε πὼς ἀντάμωσε τὸν Ἰταλὸ δοῦκα τῶν Abruzzi, γιὰ νὰ τοῦ προσ-φέρῃ τὸ ἐλληνικὸ στέμα), ταξιδεύει στὴν Ἑλβετία